

Merkezde Ukrayna: Batı, Rusya'nın Nükleer Tehditlerine Karşı Nasıl Başarılı Olabilir ve Kendini Nasıl Koruyabilir

Yazan: Andy J. Semotiuk

CEED

JUN 15, 2026

Savaşa hazır Ukrayna füzeleri. Fotoğraf: Ukrayna Savunma Bakanlığı

Şu anda Ukrayna, NATO içinde Amerika'nın liderliğini kaybetmesi karşısında soğukkanlılığını korumaya çalışan zor durumdaki Batı ile, Vladimir Putin'in ABD topraklarında Donald Trump ile yaptığı görüşmelerin ardından Pekin'de otoriter liderlerin kurduğu büyük ittifakın etkisiyle yeniden canlanan Rusya arasındaki çatışmanın merkez üssü konumundadır. Riskler bundan daha yüksek olamazdı: tereddütlü ve

kararsız demokrasiler ile cesaretlenen ve birleşen otokratlar arasında bir irade çatışması söz konusudur.

Polonya ve Romanya'ya yönelik son Rus insansız hava aracı saldırılarından çıkarılacak bir ders varsa, o da NATO'nun tırmanışa karşı endişe verici derecede hazırlıksız olduğudur. Düşürülen Rus insansız hava araçlarında Amerikan ve Avrupalı bileşenlerin bulunması, cesaret kırıcı bir bulgudur. Kısacası ne kadar aksini iddia etsek de utanmadan kendimizi sabote etmekten ve Rusya'ya yardım etmekten vazgeçemediğimiz anlaşılıyor. Milyon dolarlık füzelerle 10.000 dolarlık bir Rus insansız hava aracını durdurmak için savaş uçaklarının aceleyle havalanması, ciddi bir dengesizliği ortaya koymaktadır: Uzun süreli bir çatışmada NATO, cephaneliğini hızla tüketebilir ve Avrupa'yı Rus baskısına, hatta işgale karşı savunmasız bırakabilir.

Bu makale, birbiriyle bağlantılı iki konuyu ele almaktadır. İlk olarak, Ukrayna'nın zafer elde etmek için ne yapması gerektiği konusunda generaller, diplomatlar ve stratejistler arasındaki görüş birliğini özetlemektedir. İkinci olarak ise, Rusya Federasyonu'nun olası bir dağılma sürecini ve Kremlin'in çökmesi durumunda Rusya'nın geniş cephaneliğini korumak için bir nükleer silahsızlanma planının gerekliliğini incelemektedir.

Bölünmüş Batı ve Putin'in Gücü

2022'de başlayan Rusya'nın Ukrayna'ya karşı tam ölçekli savaşı hiçbir zaman yalnızca Ukrayna ile ilgili olmamıştır. Çatışmanın, Rusya'nın sınırında demokratik bir Ukrayna'nın varlığını kabul edememesi üzerine odaklandığı giderek daha belirgin hale geliyor. Bu mücadelede, Avrupa'daki demokratik düzenin Amerika ile ya da Amerika olmadan devam edip etmeyeceği de tartışma konusudur. Daha agresif bir Rusya ile karşı karşıya kalan Amerikalı generaller H.R. McMaster ve David Petraeus, Putin'in yalnızca güce saygı duyduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca eski NATO komutanı Wesley Clark, Müttefiklerin Normandiya Çıkarması için tasarladıkları gibi net bir zafer planı olmadan Batı'nın,

yalnızca Moskova'nın yararına işleyecek donmuş bir çatışmaya sürüklenme riskiyle karşı karşıya olduğu konusunda uyarıyor.

Diğer uzmanlar ise Ukrayna'nın yalnızca hayatta kalmak için değil, aynı zamanda başarılı olmak için de kaynaklara ihtiyacı olduğunu savunmaktadır: uzun menzilli füzeler, katmanlı hava savunma sistemleri ve modern savaş uçakları. ABD'li general Ben Hodges'in vurguladığı gibi, Rus füze rampalarını ve lojistik merkezlerini vurma kabiliyeti olmadan Ukrayna dezavantajlı bir konumda savaşmaktadır. Bu bağlamda, ekonomik savaş hayati önemini korumaktadır. Önde gelen tarihçi Anne Applebaum, Rusya'nın tüm yönetici sınıfına yönelik yaptırımları savunmaktadır. Öte yandan, önde gelen ekonomist Anders Åslund, Ukrayna'yı desteklemek için Batı bankalarında dondurulmuş 300 milyar dolarlık Rus rezervine el konulmasını önermektedir. Ünlü gazeteci Diane Francis ise Ukrayna ve müttefiklerinin Rusya'nın petrol ihracatını hedef alabilmesi ve bunu kolaylaştıranlara yaptırım uygulayabilmesi gerektiğini eklemektedir.

Bu arada, ulusal güvenlik danışmanı Joseph Bosco ve diğer uzmanlar, bilgi savaşının önemini vurgulamaktadır. Rusya'nın dezenformasyon kampanyaları Batı'nın birliğini zayıflatmaktadır; bu kampanyalarla mücadele etmek yalnızca doğruluk kontrolü yapmakla kalmayıp, aynı zamanda bağımsız Rusça medyayı desteklemeyi ve Putin'in yolsuzluğunu yurt içinde ifşa etmeyi de içeriyor.

Avrupa'nın Kararlılığı ve Sınırlama

Avrupa genellikle tırmanma korkusu nedeniyle tereddüt eder. Rym Momtaz gibi analistler bunu "kendi kendini caydırma" olarak tanımlamaktadır. İngiliz yazar John Sullivan, savaşı siber, ekonomik ve siyasi unsurları kapsayan 21. yüzyıl sınırlama stratejisini gerektiren daha geniş bir hibrit çatışmanın parçası olarak nitelendirir. ABD'nin eski Moskova Büyükelçisi Michael McFaul, NATO ve AB'ye entegre olmuş demokratik bir Ukrayna'nın Putin'in en büyük korkusu olduğunu vurguluyor. 1994 Budapeşte Mutabakatı, verilen garantilerin ne kadar

boş olabileceğini göstermiştir. Anne Applebaum'un ısrarla belirttiği gibi, yalnızca Rusya'nın açık bir yenilgisi kalıcı barışı getirebilir. Savaş alanında bir baskı unsuru olmadan yürütülen müzakereler, Moskova'nın cephaneliğindeki bir başka silahtan ibarettir.

Batı Hakkında Kısa Bir Değerlendirme Özeti

Bu makalede listelenenler ve genel olarak konuya aşina olan düşünce liderlerinden gelen uzman değerlendirmeleri, Batı'nın vasat bir performans sergilediğini göstermektedir. Değerlendirmeleri, belirsiz biçimde ifade edilen hedefleri, öngörülemeyen ve güven vermeyen askeri yardım tedarikini ve zayıf, tutarsız ekonomik baskıyı vurgulamaktadır; tüm bu alanlar "C" notuyla değerlendirilmektedir. Dahası, Rusya'nın yaygın dezenformasyonu karşısında bizim yanıtımız önemli ölçüde geride kalmaktadır. Görece daha olumlu değerlendirilebilecek tek husus, "barış yanlısamalarını" reddetmemizdir.

Rusya Federasyonu'nun Çöküşü

Tarih, en güçlü imparatorlukların bile er ya da geç çöktüğünü göstermektedir. Buna geçmişteki Yunan ve Roma imparatorluklarının yanı sıra, geçen yüzyılın Osmanlı, Avusturya-Macaristan ve Çarlık imparatorlukları da dahildir. SSCB de dağıldı ve bu süreçte, kısmen 1994'te imzalanan Budapeşte Mutabakatı sayesinde, nükleer silah cephaneliğinin azaltılması sürecinde düzeni sağlamayı başardık. Ne yazık ki, bu mutabakat yeterince uygulanmadı ve bu da mevcut sorunlara katkıda bulundu.

Günümüzün Rus İmparatorluğu 11 zaman dilimini kapsamakta ve yaklaşık 190 farklı milliyet veya etnik grubu içermektedir. Nüfusun yalnızca yaklaşık %70'i etnik Ruslardan oluşmaktadır ve toplumun tamamı devletin savaşı yürütme biçimini desteklememektedir. Başlıca azınlık grupları arasında yaklaşık 5 milyon kişiden oluşan Tatarlar, yaklaşık 1,7 milyon kişiden oluşan Çeçenler, 1,5 milyonu aşan Başkurtlar, 1 milyondan fazla Çuvaşlar ve her biri yaklaşık 1 milyon kişiden oluşan Avarlar ve

Ermeniler bulunmaktadır. Öyleyse Rus İmparatorluğu'nun çöküşünün yaklaştığını düşünmek mantıklı mıdır? Nükleer tehdit son derece ciddi bir mesele olsa ve bazıları bunu kabul etmekte zorlansa da, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Budapeşte Mutabakatı'na uymaması bizi bunu düşünmeye zorlamaktadır.

Nükleer Sorun: Çöküş Hazırlık

Putin ve Dmitry Medvedev nükleer harekete geçme tehdidinde bulunurken, kısa bir süre önce Trump, ABD denizaltılarını Rusya yakınlarındaki "uygun bölgelere" sevk etti. Bu durum, askeri gerginliği bir miktar azaltmış gibi görünüyor. Daha genel olarak, nükleer bir çatışma olasılığı düşük kalmaya devam etmektedir. Öncelikle Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, nükleer silahların "kullanılmaması gerektiğini" ve "nükleer savaşın kazanılamayacağını ve asla yapılmaması gerektiğini" kamuoyuna açıklamıştır. Bu açıklamaları Olaf Scholz gibi Avrupalı liderlerle yaptığı görüşmelerde yapmış; burada "Avrupa'da nükleer silah kullanılmamalıdır" diyerek herhangi bir kullanım veya kullanım tehdidine karşı uluslararası muhalefet çağrısında bulunmuştur. Pekin'de yapılan son toplantılar, Putin'in Ukrayna'daki savaşı yürütmek için Xi'nin desteğine güvendiğini ortaya koymuştur. Ayrıca general Hodges'ın da işaret ettiği gibi, nükleer silahlara başvurmanın Putin için hiçbir faydası yoktur; çünkü bu durum onu uluslararası bir parya haline getirecektir.

Daha büyük risk, nükleer cephaneliğini kontrol edemeyen parçalanmış bir Rusya olabilir. Nükleer tehdide rağmen, savaş başlıklarının nerede konuşlandırılmış olursa olsun, Rusya'nın nükleer silahlarının Moskova'dan merkezi biçimde kontrol edildiğini hatırlamak önemlidir. Sovyetler Birliği dağıldığında bu tehdidi yönetmeyi başardığımızı göre, bunu tekrar yapabileceğimize inanmak mantıklıdır. Görünüşe göre böyle bir durum meydana gelirse, NATO liderliğinin muhtemelen birincil müdahale ekibi olması gerekecektir.

Olası bir silahsızlanma planı, İşbirliğine Dayalı Tehdit Azaltma Programlarının başarısına dayanmaktadır.

- **İlk 100 saat:** Tüm savaş başlığı hareketleri durdurulmalı, muhafaza birlikleri mevcut konumlarında tutulmalı ve nükleer tesisler güvence altına alınmalıdır.
- **İlk 100 gün:** Depolama süreçleri merkezileştirilmeli, fırlatma sistemleri savaş başlıklarından ayrılmalı ve bir Ortak Muhafaza Komisyonu kurulmalıdır.
- **İlk 100 hafta:** Savaş başlıkları sökülmesi, fisil materyal reaktör yakıtına dönüştürülmeli ve silolar, denizaltılar ile bombardıman uçakları doğrulanabilir biçimde imha edilmelidir.

Bir "Lizbon 2.0" antlaşması, halef devletlerin tanınma, pazarlar ve finansman karşılığında silahsızlanmayı doğrulamasını gerektirecektir. Teşvikler açıktır: refah ve meşruiyet, eskiyen füzelerin sembolik prestijinden daha önemlidir.

Bu, önümüzdeki günlerde bizi bekleyebilecek gelişmelere ilişkin ciddi bir değerlendirmedir. Ancak olası ani gerilimler ve çatışma baskıları ortaya çıkmadan önce tutarlı bir strateji planlama imkânımız varken, bu konuları şimdiden ele almaya değer.

Sonuç: Güç ve Sabır

Ukrayna sadece hayatta kalmak için yeterli olana ihtiyaç duymuyor; yeni bir uluslararası dünya düzeni için savaşı kazanmak ve öncülük etmek için gerekli araçlara ihtiyaç duyuyor. Batı, Amerika ile birlikte ya da gerekirse Amerika olmadan kendini caydırmayı bırakmalı, yaptırımları sıkılaştırmalı, Rus varlıklarına el koymalı ve uzun vadeli bir sınırlama stratejisine yatırım yapmalıdır. Aynı zamanda, nükleer sorunun küresel güvenliğin merkezi sorunu haline geleceği Putin sonrası döneme de hazırlanmalıdır.

Viktor Frankl'ın bize hatırlattığı gibi: *"Auschwitz'den beri insanın neler yapabileceğini biliyoruz; Hiroşima'dan beri ise neyin tehlikede olduğunu biliyoruz."*

Bariř, hayallerden değil, gçten, netlikten ve Rusya'nın Ukrayna işgalini sona erdirme konusundaki kararlılıktan doğacaktır. Bu, en azından tüm Rus askeri gçlerinin Kırım dahil olmak üzere Ukrayna topraklarından tamamen çekilmesi anlamına gelir. Böyle bir Ukrayna zaferi Rusya Federasyonu'nun dağılmasına yol aarsa, Rusya'nın nükleer cephaneliğinin ortadan kaldırılması bile gerekebilir.

Umarız ortaya çıkacak sonuç, Ukrayna'yı destekleyen muzaffer ülkelerin hukukun üstünlüğünü, demokrasiyi ve insan haklarını savunan yeni, daha açık ve tutarlı bir uluslararası düzene yeniden uyum sağlaması olacaktır. Böyle bir gelecek isteyenler öncülük etsin; istemeyenler ise geride kalıp ortaya çıkacak sonuçlarla başa çıkmak zorunda kalsın."

Andy J. Semotiuk, Toronto'daki Pace Law Firm'da çalışan bir ABD ve Kanada göçmenlik avukatıdır. Eskiden New York'ta Birleřmiř Milletler muhabiri olarak görev yapan Semotiuk, Doęu Avrupa Demokrasi Merkezi'nin kıdemli danışmanıdır ve Forbes dergisine yazılar yazmaktadır. Kanada-Ukrayna Vakfı'nın eski başkanı olan Semotiuk, dört kitap yazmıştır. Semotiuk, üç yıl boyunca Kanada İnsan Hakları Komisyonu'nun Mahkeme Heyeti'nde görev yapmıştır.